

Eva Thue Vold
Universitetet i Oslo

DOI: <http://dx.doi.org/10.5617/adno.6922>

Redaksjonelt

Nye artikler høsten 2018

Ved årsskiftet 2018/2019 ble det satt sluttstrek for ADNO nr. 3, 2018. Denne utgaven samler artikler som ble publisert i løpet av høstsemesteret 2018. Utgaven består av i alt 11 artikler som omhandler ulike temaer innen lærerutdanning, undervisning i fag, og læreplananalyse.

Fem av artiklene tar på ulike måter for seg aspekter knyttet til lærerutdanning og læreres profesjonelle utvikling. Først ut er Elstad, Lejonberg og Christophersen, som undersøker den norske satsingen *Ungdomstrinn i utvikling*, der hensikten er at skolene som deltar skal utvikle lærerkompetanse på kollektiv basis innen temaer som grunnleggende ferdigheter og klasseledelse. Skolene i Elstad, Lejonberg og Christophersens studie har alle deltatt i et kompetanseutviklingsprosjekt knyttet til *skrivning* som grunnleggende ferdighet. Studien undersøker sammenhenger mellom skoleledelse, lærernes beslutningsautonomi og kollektiv kompetanseutvikling i form av kollegadiskusjoner og lærerengasjement. Studien konkluderer med at tydelig skoleledelse henger nøye sammen med kollektivt engasjement.

Også Fjørtoft skriver om skolers erfaringer med satsingen *Ungdomstrinn i utvikling*. I hans artikkel handler det om kollektiv kompetanseutvikling når det gjelder *lesing* som grunnleggende ferdighet. Fjørtoft har en kvalitativ tilnærming til temaet, og beskriver hvordan en intervensjon bygget på prinsipper fra designbasert forskningstilnærming kan støtte læreres tenkning om leseundervisning og bidra til utvikling av lokal kunnskap.

Jensets artikkel er en reviewstudie av internasjonal forskning på lærerutdanning. Gjennom en oppsummering av seks omfattende oversiktsartikler om forskning på lærerutdanning, identifiserer forfatteren relevante forskningstrender når det gjelder praksisbasert lærerutdanning. Videre diskuterer hun forskningsmetodiske utfordringer feltet står overfor. Oppsummeringen munner ut i en anbefaling om mer satsing på longitudinelle studier og storskala-studier, mer bruk av felles måleinstrumenter og mer systematisering og transparens i småskala kvalitative studier.

Vestøl, Dahl og Hunskaars artikkel er et eksempel på forskning på praksisbasert lærerutdanning. Forfatterne har gjort en kvalitativ, empirisk studie av hvordan lektorstudenter gjennom sin praksisutøvelse og praksisrefleksjon integrerer ulike kunnskapsområder fra sin lærerutdanning, som pedagogikk, fagdidaktikk, fagkunnskap og praksiskunnskap. Gjennom dybdeintervjuer med

lektorstudenter og observasjon av undervisningssituasjoner og veiledningssamtaler, kaster forfatterne lys over hvordan kunnskapsintegrasjon kan framtre hos ulike studenter.

Veiledningssamtaler er tema også i Føinums artikkel. Føinum rapporterer fra en studie av den norske veilederordningen for nyutdannede lærere, der hun har undersøkt hvilke temaer som tas opp i veiledningssamtaler mellom nyutdannet lærer og lokal mentor. Intervjudataene, som analyseres ved hjelp av *grounded theory*, viser at særlig tre områder var mye diskutert, nemlig undervisning og klasseledelse, læreres vurderingsarbeid og skolens rutiner.

ADNO nr. 3, 2018 inneholder også en metodeartikkel. I likhet med Føinum benytter Gabrielsen seg av *grounded theory* i sine analyser, men hennes fokus er på metoden i seg selv og dens potensial. Gabrielsen diskuterer hvordan en forskningstilnærming ved hjelp av *grounded theory* kan bidra til å løfte lærerens stemme og praksisfeltet inn i forskningsfeltet *Utdanning for bærekraftig utvikling*. Utdanning for bærekraftig utvikling er et nytt satsingsområde i skolen der det har vist seg å være stor avstand mellom teori og praksis. Med den valgte forskningstilnærmingen ønsker Gabrielsen å få fram nye, praksisnære perspektiver som kan brukes i utvikling av undervisning og videre teoridanning.

To av artiklene i denne utgaven av ADNO dreier seg om ulike sider av norskfaget. Fodstad og Mortensvik har undersøkt hvilken plass og legitimitet avgangselever mener arbeid med skjønnlitteratur har i dette faget. Artikkelen skriver seg således inn i debatten rundt skjønnlitteraturens stilling i norskfaget, men fokuserer på elevenes oppfatninger og løfter elevenes stemme fram. Funnene viser at elevene mener det er viktig å møte den kanoniserte litteraturen, og begrunner dette blant annet med utvikling av nye perspektiver, empati og historisk bevissthet.

Også Golden og Steien er opptatt av å løfte elevenes stemme fram. Deres artikkel handler om norsk som andrespråk, og elevgruppen de skriver om er voksne flyktninger. Golden og Steien har undersøkt denne gruppens opplevelse av norskopplæringen de fikk som nyankomne. Artikkelen bygger på narrativer fra tolv kongolesere som forteller om sine erfaringer med språk og språklæring i et livsløpsperspektiv. Narrativene gir verdifull innsikt i hvordan norskopplæringen, inkludert norskpraksis på arbeidsplassen, kan oppleves for nyankomne, flerspråklige flyktninger.

Myklebust og Høisæters artikkel handler om argumentativ skriving i samfunnsfag. Forfatterne studerer hvordan elever i videregående skole argumenterer skriftlig i samfunnsfaglige spørsmål for ulike publikum og i ulike kommunikasjonssituasjoner. Elevenes tekster analyseres ved hjelp av Toulmins modell for argumentasjon, og funnene viser at når elevene argumenterer for læreren, er de mer opptatt av å bruke troverdige kilder og å argumentere intellektuelt enn når de argumenterer for et generelt publikum på nettet. Artikkelen skriver seg slik inn i debatten om bruk av autentiske skriveoppgaver i undervisningen.

To artikler dreier seg om læreplaner og operasjonaliseringen av disse. Nordby, Reitan og Jónsdóttir analyserer den norske læreplanen i naturfag og undersøker hvilket handlingsrom som finnes for å gi relevant og yrkesrettet naturfagundervisning tilpasset ulike yrkesfagprogram. Forfatterne konkluderer med at dette handlingsrommet er relativt begrenset, dog med noe variasjon mellom de ulike studieprogrammene. De argumenterer for at framtidige læreplaner må legge bedre til rette for yrkesretting, og artikkelen kan således leses som et bidrag i debatten rundt utvikling av nye læreplaner fram mot 2020.

Veka, Wergedahl og Holthe har undersøkt hvordan lærere i faget mat og helse ved tre barneskoler operasjonaliserer læreplanen. Studien viser at ved de tre skolene ble den praktiske siden ved faget, det å *lage mat*, ansett som det viktigste aspektet. *Oppskriften* trer fram som det dominerende dokumentet i lærernes planlegging og gjennomføring av undervisning. Forfatterne konkluderer med at oppskriften fungerer som en skjult læreplan, og at lærerne underviser mer i tråd med den enn med den formelle læreplanen.

På vegne av redaksjonen ønsker jeg god lesning!

Oslo, våren 2019

Eva Thue Vold

Ansvarlig redaktør